

РЕЦЕНЗИЯ

на Докторска дисертация на тема „ОЦЕНЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ ОТ РЕЗИДЕНТЕН ТИП ЗА ДЕЦА”

разработено от Дашенка Вълчева Кралева

Кратко представяне на докторанта

Дашенка Вълчева Кралева е родена на 08.01.1967 г. Тя завършва висше образование в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ специалност „Педагогика“ през 1992 г. През периода от 1996 г. до 2003 г. работи като възпитател и екипен ръководител в Дом за деца, лишени от родителска грижа “Асен Златаров”, гр. София. От 2002 г. до сега е Председател на управителния съвет на Сдружение за педагогическа и социална помощ за деца “ФИЦЕ-България”. Участвала е в ръководствата на фондация „Старият бук” и „Терапевтични общности - България”. През периода от 2010 г. до 2016 г. е президент на FICE – International. Дашенка Кралева е натрупала изключително богат и полезен практически опит в системата от институции за работа с деца. Тя е участвала и продължава да участва активно в усилията за реформиране и модернизация на системата от социални услуги за деца в Република България.

Дашенка Кралева е редовен докторант в катедра „Социална работа” на Софийския университет „Св. Климент Охридски” от м. февруари 2015 г. Отчислена е с право на защита през февруари

2019 г.. Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от Катедра „Социална работа“ на Факултета по педагогика.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Представеното дисертационно изследване се състои от 163 стандартни машинописни страници и в структурно отношение е разделен на увод, три глави и заключение. Към основния текст са добавени 6 приложения, които представят методиката и резултатите от емпиричното изследване, както и списък на използваната литература и списък на публикациите на автора.

В първа глава (с.17-89) авторът е изяснил същността на понятието качество на социалната услуга. Подробно е проучил основните литературни източници по въпроса и е анализирал критично съществуващата нормативна база. Особено място е отделено на проучването на опита на други страни в тази сфера. Изяснени са особеностите на социалните услуги от резидентен тип за деца. Специално искам да подчертая, че докторант Дашенка Кралева е показала много добро познаване както на нормативната уредба, така и на действителното състояние и проблемите в практиката.

Във втора глава (90-127), която има централно значение за дисертационното изследване, е представен разработения от автора Модел за оценяване на качеството на социалните услуги от резидентен тип за деца „Качество за права”. Подробно е описан не само модела, но и процедурите за неговата апробация. Специално бих искал да отбележа, че модела е апробиран не само в пет

социални услуги в България, но и в десет социални услуги в Австрия.

. В трета глава (128-163) са представени резултатите от проведената експертната оценка на Модела с цел верификация и проверка на приложимостта му.

Научни приноси и постижения в дисертацията

Споделям формулираните от докторанта научни приноси и смятам, че основните достойнства на докторска дисертация разработена от Дашенка Кралева, поне лично според мене, са безспорни и могат да се очертаят по следния начин:

1. Проблемите на качеството на социалните услуги от резидентен тип е изключително актуална тема, която не рядко става предмет на политически дебати, на дискусия в медийното пространство и дори на разговори сред неспециалисти. Същевременно у нас липсва каквато и да е практика по оценяване на качеството на социалните услуги, без което не е възможно да то да се повиши. Твърде малко са и научните публикации по въпроса. В това отношение разработката запълва една значима празнина в нашата теория, като същевременно отговаря и на една остра потребност от модернизация на практиката в сферата на социалната работа.

2. Най-значимия момент в дисертацията разработена от Дашенка Кралева е обоснованият от нея *Модел за оценяване на качеството на социалните услуги от резидентен тип за деца „Качество за права“*. Този модел не само има безпорна

практическа значимост, но е основан върху сериозен теоретически анализ, съчетан с добро познаване на проблемите на практиката.

3. Емпиричното изследване е проведено прецизно и на добро методическо равнище. Докторант Дашенка Кралева е демонстрирала добри изследователски умения и познаване на основните изисквания при провеждане на емпирично изследване. Прави впечатление добре обоснования инструментариум за изследване на приложимостта на модела (виж приложения 5 и 6), който съчетава анкетно изследване и експертна оценка.

4. Предложени са конкретни насоки за подобряване на практическата работа и справянето със съществени проблеми в дейността на социалните услуги от резидентен тип за деца.

Препоръки и забележки

Наред с посочените достойнства, дисертационния труд на Дашенка Вълчева Кралева не е лишен и от някои ограничения и слабости, които ми дават основание да направя известни забележки:

1. Хипотезата на изследването се нуждае от преосмисляне и прецезиране. В увода (с. 15) са формулирани **три** хипотези, а по-натанък в текста са формулирани (с. 138-139) още **пет** подхипотези. Формулирането на толкова много хипотези в рамките на едно изследване по мое мнение не е целесъобразно и може да породи недоразумения, още повече, че някои от тях имат по-скоро характер на задачи.

2. Авторефератът е в обем от 77 стандартни машинописни страници, а заедно със списъка на използваната

литература, списък на публикациите на автора и научните приноси нараства на 89 страници. По принцип „реферат“ означава „бързо и кратко представяне на съдържанието на различни публикации“ (<https://bg.wiktionary.org/wiki/>). Смятам, че е било възможно авторефератът да бъде значително съкратен.

3. Към текста могат да се отправят и редица препоръки от редакционен характер. Сред тях искам специално да обърна внимание на:

- a. Твърде широкото използване на съкращения, което прави текста на места трудно четим.
- b. Струва ми се уместно първа глава да бъде разделена на две глави. В момента тя механично обединява разнородни и разнокачествени части.
- c. В списъка на използваната литература е уместно да се отграничат ясно нормативните документи от научните публикации.

Публикации по темата и автореферат

Авторът има достатъчно голям брой публикации по темата на дисертацията (една студия и пет статии), което говори за траен интерес към проблематиката. Две от статиите са публикувани в сборници на чужд език (английски и немски).

Авторефератът, въпреки направената забележка, отразява вярно съдържанието на труда.

Заклучение

В заключение мога да кажа, че докторската дисертация на тема **ОЦЕНЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ ОТ РЕЗИДЕНТЕН ТИП ЗА ДЕЦА** разработена от Дашенка Вълчева Кралева е посветена на изключително значима в практико-приложен план тема и има несъмнен авторски характер. Не е без значение и факта, че тази проблематика е слабо разработена в българската научна литература.

В цялото изложение на дисертацията проличава личната ангажираност и професионалното отношение на Дашенка Вълчева Кралева към разработваната проблематика.

Всичко това ми дава основание да подкрепя докторската дисертация разработена от Дашенка Вълчева Кралева и уверено да гласувам за присъждане на научната и квалификационна степен „доктор“.

София,
февруари, 2020 г.

Рецензент:
(доц. д-р И. Тепавичаров)